

doops gezind plus

foto Liana Mikah

Het begint...

- 2 **om te beginnen**
- 3 **vanuit de stilte**
- 4-6 **overdenking**
Kerst, als God dichtbij is
- 7 **open ruimte**
Taal als brug
- 8 **zegenrijk**

VOORAF

Machteld Stam

In de stilte van de nacht zijn de voetstappen achter haar duidelijk hoorbaar. Ze heeft de neiging haar pas te versnellen, maar kijkt in plaats daarvan achterom. Er loopt een jongeman achter haar. Hij ziet dat ze kijkt en spreekt haar aan. Ze merkt meteen dat hij een borrel teveel op heeft. Hij vraagt haar de weg. En hoe ver het nog is.

Ze kent de buurt die hij noemt en schat in dat het zo'n tien kilometer verderop is. Bussen rijden er niet meer op dit tijdstip. Ze aarzelt. Ook zij is jong geweest en heeft ook weleens teveel gedronken. Ze lopen samen verder, langs haar auto en dan ineens zegt ze: 'Stap maar in. Ik breng je er naar toe.'

De jongen kijkt blij verrast. Ze stappen in en rijden weg. Het is stil op de wegen. Zo nu en dan zeggen ze wat.

Als ze op zijn bestemming zijn, vraagt hij hoe hij haar kan bedanken. Hij kan voor de autoriteit betalen. Zij zegt dat dat niet nodig is. Zij heeft hem nu geholpen. Als hij haar belooft dat hij op zijn beurt iemand die ook hulp nodig heeft een keer helpt, dan is dat haar genoeg. Hij belooft het haar plechtig en stapt een beetje wiebelig uit de auto.

Ze rijdt verder de nacht in met het gevoel dat duisternis niet het laatste woord heeft.

EXPOSITIE

Ikonen

Kalle Brüsewitz

Kees de Kort – Ikonen.
Te zien t/m 29 mei
2023 in Stadhuis-
museum Zierikzee

Eerder dit jaar overleed Kees de Kort, kunstenaar en tekenaar van bijbelse voorstellingen. Hele generatie zondagschoolkinderen keken naar zijn platen in de Kijkbijbel. Maar hij

maakte veel meer, tot zelfs een opdracht van de Paus. Dat was tevens zijn laatste opdracht.

Niet heel gek dus dat het Bijbels Museum in Amsterdam en het Ikonenmuseum in Kampen in 2019 gezamenlijk het werk van De Kort tentoon wilden stellen, naast klassieke ikonen. Het was een blijk van waardering voor de wereldberoemde, maar in Nederland tamelijk onbekende, al hoogbejaarde De Kort. De focus op de christelijke

feestdagen die voor de toonstellingen gekozen werd, werkte goed. De ikonen uit Kampen en de platen van De Kort kwamen thematisch heel mooi naast elkaar uit. Het leek duidelijk dat De Kort inspiratie vond bij die ikonen.

Door het overlijden van De Kort is deze tentoonstelling achteraf zijn erfenis gebleken. De ultieme verzameling en het ultieme eerbetoon aan de Dick Bruna van de bijbel.

COLOFON

Doopsgezind Plus is een liturgische, pastorale uitgave van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit en verschijnt zes keer per jaar, in het hart van Doopsgezind NL.
Redactie Kalle Brüsewitz, Marijke van Duin, Jeannette den Ouden,

Machteld Stam & Machteld van Woerden
Ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeloor Haarlem
Druk GBU printmedia
Oplage 5.000

Papier Maxi Offset
FSC-mix credit gecertificeerd
Contact redactie
Singel 454 | 1017 AW Amsterdam
020 623 09 14 | communicatie@ads.nl
www.doopsgezind.nl
© ADS 2022

begin gebeurt

*Alle begin is mysterie
het kondigt zich aan
in de verwondering*

*alle begin is kwetsbaar
en krachtig tegelijk
het wil er zijn en groeien*

*het begint
met een heilzaam woord
kleine lichtstraal van hoop
van gezien en gehoord worden*

*het begin gebeurt – onvermoed
in de woelige wereld
van haat en uitsluiting
en taai geweld*

*een begin van bijna niks
maar zo sterk als het leven
de liefde en de hoop*

en de hunkering naar vrede

Kerst, als God dichtbij is

Israël leefde met de verwachting dat er een Messias zou komen.

Een Messias die hen zou bevrijden van de Romeinse bezetter. Die het land weer zelfstandig zou maken. Een koninkrijk zoals onder David. Een Messias die niet alleen vrede en gerechtigheid zou brengen in Israël, maar over heel de wereld, zoals Jesaja voorzegd had. En dan breekt Gods licht door. Wordt Jezus geboren. Niet op een moment dat alles goed geregeld is, dat iedereen er klaar voor zit. God breekt door als de mensen onderweg zijn.

Er was een volkstelling. Die organiseerden de Romeinen om hun belastingstelsel goed op orde te krijgen. Het decreet zette het hele gebied in beweging. Iedereen moest zijn routines loslaten. Werk moest uitgesteld worden. Mensen gingen kriskras terug naar de stad waar ze vandaan kwamen. Sommigen waren verheugd om terug te keren naar hun geboortestreek, anderen hadden misschien pijn in hun buik bij de gedachte aan oude herinneringen.

Jozef gaat terug naar Bethlehem omdat David daar vandaan kwam: Jozef stamt immers af van David. Lucas verhaalt van Jezus' geboorte uit het geslacht van David, in een context van de joodse

messiaanse verwachting. Het is een taal die de vroegchristelijke gemeenschap, de mensen rondom Lucas, de beweging in de marge, moet helpen begrijpen wie Jezus was en moet sterken in hun geloof. Omdat Jezus geen Messias was in een politieke gedaante, zoals David.

De zoon van God kwam immers niet zoals de mensen verwacht hadden. Jezus was de verpersoonlijking van een nieuwe wereld. Hij mobiliseerde geen wereldlijke macht om de onderdrukkers uit het land te verjagen. Hij ging zitten, in het donker, bij mensen aan de rand van de samenleving.

Deze God regeert vanuit liefde en barmhartigheid en geeft geen garanties dat het allemaal wel goed zal komen. Hij komt dichtbij, juist daar waar wij misschien liever afstand van houden.

Simone Weil, een Frans-joodse filosofe uit de vorige eeuw, schreef:

'Twee gevangenen in aangrenzende cellen die door klopsignalen tegen de muur contact met elkaar hebben. De muur is wat hen scheidt, maar ook wat hen in staat stelt contact met elkaar te hebben. Datzelfde geldt tussen ons en God. Iedere scheiding is een verbinding.'

foto Pxhere

onderscheid als mogelijkheid tot verbinding

Iedere scheiding is een verbinding. Er is een onderscheid tussen God en mens, en dat maakt dat een ontmoeting mogelijk is. Dat we niet samenvallen. Dat we mens zijn. Het is onderscheid als mogelijkheid tot verbinding. Dat is een rijke gedachte. God, als 'tegenover', wil niet op afstand blijven, maar klopt aan. Juist op die momenten dat we ons van elkaar verwijderd voelen. Als we ons van elkaar afscheiden. Als we onze hokjes bouwen en kloven graven. Als we scheiding zien als beveiliging, in plaats van als uitnodiging om met elkaar in verbinding te komen.

Waar muren dikker en dikker worden, komt er met Kerst een deur. Valt er licht, ontmoeten hemel en aarde elkaar. Zo zacht als de huid van een baby, zo wil God ons nabij komen. Krijgt liefde een gezicht. Om ons eraan te herinneren dat wij in onze menselijkheid geen eilandjes van zelfbehoud zijn, maar dragers van recht en vrede. Niet als advocaat van het recht van de sterkste, maar van een hemelrijk bestaan hier op aarde. En dat wordt niet kenbaar gemaakt aan de belangrijkste Schriftgeleerden of tempelautoriteiten, maar aan de herders. 'Juist de herders', zou Lucas zeggen: 'David was toch ook een herder!'

Herders in het veld, of, zoals de Naardense Bijbel zo mooi vertaalt:

Er zijn in die landstreek herders geweest die in het open veld vertoevend door de nachtwaken heen waakten over hun kudde.

Vertoevend door de nachtwaken heen. In het duister, terwijl iedereen ligt te slapen, zijn de herders wakker. Niet omdat ze zitten te wachten op een engel, of op hemels licht. Ze zijn wakker voor hun schapen, voor wat hun op dat moment is toevertrouwd. Wakend, het leven uithoudend daar op dat koude open veld. In weer en wind de nacht doorstaan, doen wat je moet doen. Daar komt dan opeens die engel, stralend. Daar wordt een gewoon leven met hoop vervuld. De herders gaan op weg en doen verslag bij Maria. Maria bewaart hun woorden in haar hart. De herders trekken verder, de wereld in.

dragers van recht en vrede

Die twee bewegingen – bewaren en de wereld in trekken – daar begint Kerst mee. Daarmee breekt er iets van God door in deze wereld. Maar de woorden van het oude verhaal blijven plat als ze ons hart niet bereiken, als ze onze gebeden niet bezielen. Het bewaren van die oude woorden kan niet zonder de beweging naar buiten. De woorden moeten belichaamd worden, ons in beweging zetten vanuit de ontmoeting en de aanblik van een klein, warm zacht kindje in een koude wereld. Zo gaan we de wereld in. Komen we uit onze hokjes en kloven, kloppen we aan, met een hart vol liefde. We hebben geen tijd te verliezen. Vandaag begint het. +

Van ver, van oudsher aangereikt, een woord dat toch niet van ons wijkt, nabij en nieuw ons aangedaan, weer vlees geworden, opgestaan!

Dit woord komt tot ons op de wind. Het zoekt een huis, een wijs. Het vindt gehoor bij mensen, onderdak. Dit woord, dat God van oudsher sprak.

Dit woord blijft leven in een lied. Waar mensen zingen sterft het niet, als adem die de harten voedt, als lente die ons bloeien doet.

Dit lied dat onze nacht verstoort wordt keer op keer als nieuw gehoord. Het breekt zich baan in morgenlicht, een nieuwe dag, een vergezicht.

Van ver, van oudsher aangezegd, een naam, opnieuw op ons gelegd, een woord, dat onze monden vult, een lied, dat Gods gelaat onthult.

O woord, zolang ons toegedaan, zet ons opnieuw tot zingen aan: gezegend, hier en overal die is, die was, die komen zal!

Sytse de Vries – Lied 326

Taal als brug

‘Iedereen moet de kans krijgen mee te doen in de samenleving.’

Lotte Aalberts werkt bij Stichting Het Begint met Taal, een netwerkorganisatie die verschillende taalcoachings-instanties in Nederland met elkaar verbindt. Dat zijn er inmiddels ruim tweehonderd, verspreid over vierhonderd locaties. Het zijn taalhuizen, bibliotheken, welzijnsorganisaties en kleine tot grote zelfstandige organisaties, waaronder Vluchtelingenwerk Nederland, Gildes en lokale Humanitas-organisaties.

Wat doet jullie stichting?

‘Taal en contacten zijn onmisbaar om mee te doen in de maatschappij. Als je de taal spreekt, kun je je ambities waarmaken en laten zien wie je bent. Het maakt echt een groot verschil. Wij bieden coaching, training en workshops voor vrijwilligers en organisaties.’

Waarom is taal zo belangrijk?

‘Taalcoaching zorgt ervoor dat mensen die elkaar anders niet ontmoeten, met elkaar in gesprek gaan, zodat sociale contacten ontstaan. Nieuwkomers worden dankzij taalcoaching – online of fysiek – sneller wegwijs in de maatschappij. En vrijwilligers en nieuwkomers leren over elkaars cultuur.’

Zie je de laatste jaren veranderingen in dat belang en/of in jullie populatie?

‘Het belang van taalbeheersing blijft onverminderd groot. Dat geldt voor statushouders, maar

zeker ook voor arbeidsmigranten – de numeriek grootste groep onder de nieuwkomers – en expats.’

Hebben jullie veel last van de grillen van de politiek?

‘Het Rijk stoot in het algemeen vaker taken af naar de lokale gemeenten. Daardoor hangt het deels van de kleur van de gemeente, en/of de ervaring van de verantwoordelijke ambtenaren, af hoe taalcoaching financieel en beleidsmatig wordt ingezet. Gelukkig heeft taalcoaching – mede door onze lobby – wel een plek in de nieuwe inburgeringswet gekregen, naast formeel taalaanbod (les).’

Hebben jullie zicht op de mensen die jullie geholpen hebben en waar ze terecht komen?

‘Soms horen we van organisaties hoe het hun deelnemers vergaat. Beza, een vrouw uit Ethiopië, vertelde dat ze graag wilde werken en daarom doorzette. Taal was voor haar als een brug om het land te kunnen begrijpen. Dat is een mooie manier om ernaar te kijken. Het verhaal van Mazen is ook sterk. Hij komt uit Jemen en kwam tijdens corona in Nederland terecht. Hij kon niet terug naar Saudi-Arabië waar hij werkte. Hier kwam hij in aanraking met het online Kletsmaatjesprogramma dat we hebben ontwikkeld in de coronatijd. Daarin worden een nieuwkomer en een vrijwilliger aan elkaar gekoppeld. Mazen leerde zo Nederlands en inmiddels is hij vrijwilliger binnen het programma.’ +

Wát een verhaal!

Begin en einde, einde en nieuw begin:
hoe vaak liggen ze niet in elkaars verlengde?

Zelden of nooit ondervond ik dat zo aan den lijve als in de week waarin onze oudste dochter werd geboren en ik afscheid moest nemen van mijn grootmoeder. Nou ja, afscheid nemen – dat was nu juist het probleem. Er was geen ruimte om afscheid te nemen, want begin en einde kwamen bij elkaar. Nieuw leven en een afgerond leven raakten die week met elkaar vervlochten.

Op zondagmiddag kreeg ik een telefoontje dat het afliep met Mémé (mijn grootmoeder was Française). Ze had een

complexe operatie ondergaan en daar was haar broze lichaam niet meer van hersteld. ‘Nee Fulco, sorry, jij blijft thuis. Jij hebt andere verplichtingen’, zei mijn moeder.

Ik staarde naar de auto buiten voor de deur. Een rood monster was het. Daarmee kon ik makkelijk in twee uur vanuit Leeuwarden naar Delft rijden. Achter mij op de bank Janneke met een hoogzwangere buik en een baby die al ruim een week over tijd was. En de baby lag in een stuitligging, dus als het zover was moesten we naar het ziekenhuis.

Naar Delft gaan was niet aan de orde.

De volgende morgen, om tien voor negen, ging op het werk de telefoon. Mijn moeder, die de hele nacht bij mijn grootmoeder had gewaakt, vertelde dat ze zojuist rustig was ingeslapen – maar intussen nog geen baby.

Later die week was het op donderdag dan toch zover.

Nieuw leven kondigde zich aan. Ik danste van blijdschap door de gang op mijn werk, terwijl in Delft de voorbereidingen voor de begrafenis in volle gang waren. Het werd een lange dag en ’s avonds tegen achten hield ik voor het eerst mijn dochter in mijn armen.

De volgende dag was er werk aan de winkel: naar het ziekenhuis, naar de drukker voor kaartjes, beschuit met muisjes regelen. Ik was een hele dag in de weer met dit nieuwe leven, dit nieuwe begin, terwijl in Delft mijn familie bezig was met het afscheid van dat andere leven.

Later hoorden we dat de specia-list in het ziekenhuis niet had begrepen hoe mijn grootmoeder het zo lang had volgehouden. Eigenlijk was dat medisch gezien niet verklaarbaar. Wij wisten het wel: zij wist van dit nieuwe leven. Zij had het leven verlaten, maar gedragen door de hoop op nieuw leven en een nieuw begin. +